

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 10— Din

za inozemstvo 20— „

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 35.

Podružnice:

Maribor, Baravska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čerkov.
zavodu šte. 11.842

Ljubljana, 23. novembra.

Reševanje orijentskega problema stopa v odločilni stadij. Kriza, ki se vleče že več let, ves čas, odkar so komunisti restavrirali odporno moč Turčije, se je naposled zgostila v nekaj konkretnih točkah, okrog katerih se sučejo diplomatske debate v Lausanni.

Ena najvažnejših spornih zadev je vprašanje zapadnih turških meja v Trakiji. Opozorili smo že na to, da ni povsem jasno, kje naj poteka bodoča grško-turška meja, ako se prisodi Turčiji vzhodna Trakija. Naglasili smo, da je meja med zapadno in vzhodno Trakijo sicer v glavnem ob dolnji Marici, da pa je ravno na Marici oni predel, ki ga je leta 1915. Turčija odstopila Bolgarski kot odškodnino, da je vstopila v svetovno vojno na strani centralnih sil. Ali naj se sedaj to ozemlje pusti pri Grški ali pri Turčiji?

In res se se pokazala takoj različna naziranja glede te točke. Turška delegacija zahteva ta kos Trakije zase, zahteva na zapadu za mejo ono črto, ki jo je dosegla v miru z Bolgarijo leta 1913., ko je, izbrivši bolgarski poraz v drugi balkanski vojni kratkoma in brez odpora zasedla Odrin. Venizelos, vodja grške delegacije, pa zahteva za mejo ono črto, kakor se je določila leta 1915. med Turčijo in Bolgarijo.

O našem in bolgarskem ter romunskem stališču v tej zadevi še nismo imeli prilike izvesti točnih poročil. Stvar pa je vsekakor zelo važna, kajti od rešitve tega vprašanja je odvisno tudi uresničenje bolgarske težnje po prostem vsaj gospodarskem prehodu na Egejsko morje. Iz Bolgarije vodi namreč doslej ena edina železnica do tega morja in ta proga poteka ob Marici ravno skozi sporni predel. Železnica gre tik zapadno pri Odrinu; leta 1915. so jo dobili Bolgari v celoti obsegu in pri tem so jim odstopili Turki celo zapadna predmestja tega mesta. Ravno vsled tega pa moremo pričakovati, da se bodo Turki trdovratno upirali privolitvi znova v tako razdelitev trdnjavskega odrinskega ozemlja, ki bi močno zmanjšala vrednost trdnjave same. Nasprotno pa je gospodarski dohod Bolgarske na morje težje izvršljiv, ako bi morali voziti skozi dve državi, kajti desni breg spodnje Marice ostane gotovo grški in tam se nahaja tudi Dedeagač, pristanišče, do katerega vodi imenovana železnica. Mogoče pa je tudi, da bi skušali Turki svojo zahtevo po plebiscitu v zapadni Trakiji opustiti za primerno kompenzacijo, to je za posest Dedeagača. Angorski diplomati se vsaj ob neki priliki namignili nekaj takega.

Tako vidimo, da se bodo interesi balkanskih držav koncentrirali ob sporu za turško mejo. Tudi nam bi bilo ležeče na tem, da ostane sporni predel Grški, kajti ako doli Bolgarska po njej dohod do morja, bo tudi ona angažirana v bistveni meri na protiturskem odločitju: kajti ako si bo hotela obdržati odločno pot na Dedeagač, jo bo morala pač braniti pred turško agresivnostjo. S tem bi bil dan tehten argument za zblizanje med balkanskimi državami in protiturski blok bi dobil bistven življenjski pomen. Bržkone si bodo tudi Bolgari sami želeli take rešitve, ker je Grška vendarle slabši nasprotnik nego Turčija in ker je naposled Turčiji kljub vsemu manj zaupati nego Grški.

Najnovejša poročila iz Lausanna potrjujejo razveseljivo dejstvo, da se je idejativni in preudarnosti ministra dr. Ninčiča posrečilo pridobiti i Bolgare i Grke za sporazumno rešitev vprašanj, ki so dosedaj onemogočala vsako iskreno približanje teh dveh držav. S tem je omogočeno Bolgariji, da se drži one smernice v svoji politiki, ki odgovarja njenim življenjskim interesom. Poravnava z Grško, četudi dosežena z največjim samozatajevanjem, je predpogoj, da se Bolgarija v svojo lastno okrepitev nasloni na ostale balkanske države. Že prihajajo vesti, da Ninčič z doslednostjo in uspehom deluje za ustvarjenje velike politične koncepcije, ki je obsežna v besedi balkanska zveza. Z obnovitvijo balkanske zveze se dovrši proces osamosvojitve narodnih držav v srednji in jugoistočni Evropi. Nas Jugoslovane mora navdajati z zadovoljstvom, da daje naša država pri tem glavno inicijativo.

SONNINA ZADELKA KAP.

Rim, 23. novembra. (Izv.) »Agenzia Stefani« javlja, da leži bivši ministrski predsednik in minister za zunanje zadeve sen. Sonnino na smrtni postelji. Zadelka ga je kap.

Pogajanja balkanskih držav v Lausanni

USPEŠNO POSREDOVANJE DR. NINČIČA MED BOLGARIJO IN GRČIJO. — POGAJANJA SE NADALJUJEJO. — MOGOČEN VTIS V PARIZU.

Lausanne, 23. novembra. (Izv.) Včerajšnji razgovori med glavnimi zastopniki štirih balkanskih držav: Jugoslavije, Rumunije, Bolgarije in Grške so se vršili pod vodstvom jugoslovanskega zunanje ministra dr. Ninčiča in so trajali preko polnoči. Sklenilo se je, da sledi še dve konferenci. Problem sam ni uspel do praktične rešitve, vendar pa se zdi, da se bo Bolgarija odpovedala svojih zahtev za dohod k Egejskemu morju na škodo grških interesov, če se ji zagotovi prostost in neodvisnost njenega izvoza in izpraznitve dedeagaške luke.

Razgovor je bil sklican na posebno željo z bolgarske in grške strani, ker sta niti vladi želeli, da se spor mirnim potom poravnava. Ninčič je vzel zadevo v svoje roke in uspešno posredoval za kar mu gre glede umirjenja Balkana velika zasluga.

Konference glavnih delegatov so se še udeležili za Rumunijo Diamandi, za Bolgarijo pa londonski poslanik Strančev in bolgarski poslanik general Savov. Številna udeležba Bolgarije pričča, da ima ona mnogo interesa na tej konferenci. Tudi se ne sme prezreti, da bo nova zveza v okviru Mele antante predstavljala občutno politično silo.

Ruska delegacija bo izzemski trgovskega zastopnika Vorovskega, ki je prisel iz Rima, prišla še le v osmih dneh. Vorovski je imel doljši razgovor z izmet-pašo. Kakor doznavamo, bo sovjetska vlada podpirala turško delegacijo radi izvršitve angorskega pakta, in prosla Turke, da zahtevajo soudeležbo Rusije pri vseh pogajanjih.

Pariz, 23. novembra. (Izv.) Nanovo se snujóča balkanska zveza vzbuja živahno zanimanje. Tukajšnji listi povdajajo, da ta zveza — po soglasnih informacijah iz bolgarskih, grških in jugoslovanskih virov, ni naperjena proti Turčiji.

Ideja zveze ni zrasla pri Venizelosu, temveč pri jugoslovanskem zunanjem ministru dr. Ninčiču ki je že v Beogradu na sestanku s Stambolijskim razvijal svoj načrt, opozarjajoč na dejstvo, da predstavljajo Turki v zvezi z Rusijo močan blok. Na drugi strani pa tvorijo zapadne države močno skupino, ki stoji v ostrem nasprotju z rusko-turško koalicijo. Radi tega je poskušal dr. Ninčič na lausanski konferenci vrniti med obe sili blok, ki bi v zvezi z Malo antanto ravnal odnošaje med zapadom in vzhodom. Ninčič ni hotel ustvariti kake vojne koalicije, temveč pospešiti delo za mir.

Ninčič o virogi Jugoslavije na konferenci.

Milan, 23. novembra. (Izv.) Jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčič je ob razloži sodelniku »Corriere della Sera« v daljšem razgovoru stališče Jugoslavije na lausanski konferenci. Izjavil je, da bo podpiral težnje Bolgarije radi dohoda k Egejskemu morju. Da tej želji čimprej ustreže, je prevzel posredovanje predloga. Jugoslavija se ne potejuje za Solun. Prišla je v Lausanne, da sklepa o miru.

Zadovoljstvo v Solju.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) »Politika« poroča iz Solije: Med tukajšnjimi političnimi krogi vlada spricho zadnjih vestih iz Lausanne veliko veselje. Trdi se, da je dosegel Stambolijski v Lausanni velik uspeh in da je dr. Ninčič Stambolijskemu obljubil pomoč, kadar bo šlo za vprašanje izhoda Bolgarije v Egejsko morje. Baje je tudi Venizelos izjavil, da bo podpiral Bolgarijo pri tej njeni težnji, če se doseže poprej sporazum med Ninčičem in Stambolijskim.

Politični položaj

LJUBA DAVIDOVIČ IN HRVATSKI BLOK. — KOROŠEC BI RAD V VLADO. — STALIŠČE REPUBLIKANCEV IN ZEMLJORADNIKOV.

Beograd, 23. novembra. (Izv.) Danes dopoldne so se vršili v prezidiju demokratskega kluba razgovori, pri katerih je zavzel gosp. Davidović sledeče stališče: V smislu resolucije oktobrske seje Glavnega odbora stranke se predsednik kluba ne more in se tudi ni spuščal v nobena pogajanja, ne da bi bil od kluba za to pooblaščen. Gosp. Davidović meni, da so stvarna pogajanja s katerokoli opozicijsko grupo, ki zahteva revizijo ustave, nemogoča. Izmišljene so vse vesti, da se je on s Hrvatskim blokom ali s kakšno drugo opozicijsko skupino pogajal. Pač pa je imel priliko (kakor tudi drugi člani kluba) se informativno razgovarjati z različnimi opozicijskimi politiki in je tudi v iste svrhe pripravljen se odzvati vabilu na sestanek v Zemun ali v Brod. O vsebini teh razgovorov bo takoj obvestil klub, kateremu pripada vsaka taktična in politična odločitev. Prihod blokašev v parlament je smatrati kot političen dobiček z državne stališče. Taktičnemu preobratu Hrvatskega bloka pa bi moral seveda slediti tudi načelnopolitični. Brez odkritega priznanja ustave in ideje, ki je ž njo ustvarjena, ostane korak Hrvatskega bloka le preveč prozoren maneuver. Nikdo ne bo tako naiven, da bi nasledel špekulaciji, ki bi hotela doseči le negativne cilje. Žal je razpoloženje, ki prevladuje pri blokaših, še popolnoma pod pritiskom dosedanje radičevske ideologije.

Radikale so odločeni, da odklenijo vsak oficijelen razgovor z blokaši.

Vesti, da bo eventualni prihod blokašev povzročil, da pride do sestave nove vlade, so neosnovane. Opozicija bi morala dobiti večino v parlamentu, te pa nima s celim Hrvatskim blokom vred. Tuji je seveda novsem izključno, da bi krona poverila sestavo vlade grupam, ki se vnaprej povsem striktno ne zavežejo, da hočejo spoštovati ustavo.

ROBINZONOV OTOK IZGINIL V MORJU.

Newyork, 23. novembra. (Izv.) Vsled potresa v Chile, ki je zahteval 2000 mrtvih in 2500 ranjenih, se je pogreznil v Atlantski ocean tudi Velikonočni otok ali Robinsonov otok, ki ga je bilo posebné škoda zato, ker so stale na njem zanimive predhistorične tvorbe, kolosalni kipi, ki so bili od 16 — 20 m visoki. O otoku sedaj ni sledu več.

KAKO SODIJO FAŠISTI — DRUGIM.

Trst, 23. novembra. (Izv.) V Cremenosti sta bila obsojena dva socialisti, ki sta pred tedni ubila nekoga fašista, na 25 let ječe in to kljub omiljujočim dejstvom. Strogost te vrste je vzbudila veliko pozornost, ker se dosedaj še ni zgodilo, da bi doletela teža zakona v vsaj približno jednaki meri kakšnega fašistovskega ubilca.

Kritična situacija na lausanski konferenci

TURKI GROZE Z ODHODOM. — RUSI ZAHTEVAJO ENAKOPRAVNOST VSEH DRŽAV.

Lausanne, 23. novembra. (Izv.) Na konferenci vlada danes splošno neko potro in pesimistično razpoloženje. Vidi se, da hočejo Turki, ki se čutijo zlasti po priključitvi Bolgarije balkanskemu bloku popolnoma osamljene, zavleči odločitev dokler ne prispejo boljševiški delegati, ki so s Čičerinom na čelu že na potu. Zato se izogibljajo vsaki obvezni izjavi, kljub temu, da zavrniki nanje pritiskajo in zahtevajo takojšnjega odgovora.

Od Rusov je navzoč v Lausanni edini Vorovski, ki je na poziv moskovske vlade zapustil Rim, kjer je vodil rusko trgovsko misijo. Vorovski nastopa na konferenci zelo samozavestno. Vodstvo konference je spravljen v neprijeten položaj s tem, da je v imenu svoje vlade v vsaj formi decidirano zahteval, da se tudi Rusija in vse ostale povabljene države pripuste z istimi pravicami na konferenco, kakor takorvane države zmagovalke. Odgovor na boljševiški predlog dosedaj še ni znan. Zdi pa se, da se Rusi zgolj s sklicovanjem na poslovni red konference, po katerem se imajo udeležiti oni le pogajanja o upravi morskih očin, ne bodo zadovoljili.

Otvoritev novega angleškega parlamenta

MIRO LJUBNE IZJAVE BONAR-LAWA. — POLITIČNA DEBATA.

London, 23. novembra. (Izv.) Kralj Jurij V. je danes slovesno otvoril novo parlamentarno zasedanje. Ob dvajsetih se je pripeljal kralj s kraljico v gala-vozu v parlament. Ko je vstopil v poslopje je zagrmlelo v Hyde-parku 400 topovskih strelcev. Tribune so bile sijajno zasedene. V diplomatski loži so prisostvovali otvoritvi poslaniki Italije, Francije, Španije, Amerike in Nemčije. Prestolni govor je bil izredno kratek.

Takoj po prečitjanju prestolnega govora, ki ga je spremljala konservativna večina zbornice z neprestanimi aplavzi in burnimi ovacijami vladarju, je kralj zapustil parlament. Njake je zbornica takoj pričela politično debato. Delavska

stranka je ostro poudarila svoje opozicijsko stališče. Njen govornik Macdonald je napadel vlado in konservativce in zahteval spremembo volilnega reda.

Ministrski predsednik Bonar Law je na kratko razvil program vlade. Uvodoma je govoril o irskem vprašanju, pri čemur je poudarjal, da bo vlada storila vse, da se čim prej doseže končni sporazum in mir z Irsko in na Irskem skleni sklenjenih pogodb. Glede orientalske konference je obžaloval, da se ne more podati nikakih pojasnij. More le zadržati, da hoče Anglija doseči na konferenci mir in da bo ta cilj gotovo tudi doseglj.

Politično lopovstvo

V včerajšnji »Jugoslaviji« je posl. Brandner napisal članek, v katerem trdi, da bo ljubljanska Zveznica etimoglavila vlado. V članku se nahaja tudi sledeči pasus: Ljubljana podpira akcijo levicarske v demokratskem klubu, ki jim načeluje Lj. Davidović. Poznam mnenje g. Davidovića samega, ki je izrazil veliko zadovoljstvo, da smo ostali zvesti zagrebški prilegi in žli v Ljubljani skupno v boj.

Mi smo te navedbe gosp. Brandnerja brzojavno sporočili gosp. Davidoviću. Še ponovi smo prejeli sledeč nam od gosp. Davidovića sporočeni odgovor:

Gospod Davidović kategorično demantira izjave gosp. Brandnerja. Na potu v Prago mi je gosp. Brandner pripovedoval, da se nameravajo narodni socialisti za predstoječe občinske volitve pridružiti demokratski stranki, Davidović je nato odgovoril: »E pa dobro!«

To je bil ves razgovor. Pri reputaciji, ki jo uživa gosp. Brandner kot popolnoma neresen človek med parlamentarci, je naravno, da se gosp. Davidović ni spuščal v nobena daljša razgovora s tem poslanecem.

Kar sedaj gosp. Brandner piše, je politično lopovstvo prve vrste. Le z lažjo, nasilstvom in zlorabo še drži Zveznica onih par zaslepljenih ljudi v svoji oblasti. Dolgo pa ne bo več v kalnem ribarilu...

ZASTOPNIKA CERKVE V ITALIJANSKEM SENATU.

Rim, 23. novembra. (Izv.) »Giornale d'Italia« javlja, da namerava vlada privi v zmlsu § 23 italijanske ustave postaviti v senat dva cerkvena dostojanstvenika, in sicer kardinala Maffija in tridentiskega nadškofa dr. Eudrizije.

NOGOMETNA TEKMA BERLIN-HAMBURG.

Berlin, 23. novembra. (Izv.) Danes se je vršila pred okroglo 20 tisoč gledalci medmestna tekma Berlin-Hamburg, ki je končala po ostrem boju neodločno z 1 : 1.

Današnja dopoldanska seja konference je bila zelo burna in kritična. Došlo je zlasti do ostrih spopadov med Venizelosom in glavnim turškim delegatom izmet-pašo, ki je ponovno preciziral turške zahteve, ki so bile iznesene včeraj v prvi komisiji. Zlasti je poudaril zahtevo po plebiscitu v zapadni Traciji.

Lausanne, 23. novembra. (Izv.) Dogodkom včerajšnjega dne se pripisuje velika važnost, posebno zaradi ustanovitve zveze balkanskih držav, ki je prva posledica kemalistične politike.

Izmet-paša je ozlovoljen in govori o izdajstvu in zaroti ter obžaluje, da je zaupal Franklinu Bouillonu. Izrazil se je celo, da hoče odpotovati. Vzel si je nekaj časa za pomislek in je naročil odposlanca angorske vlade, da obvesti vlado o dogodkih.

Današnji dan položaja ni izboljšal. Prihodnje dni pričakujejo Čičerina. Ni izključeno, da bo izmet-paša počakal in se zatekel k njemu, če njegovi predlogi ne bodo sprejeti. V nekaterih krogih že preudarjajo, ali bi ne kazalo, da se Turkom določi skrajni rok za odgovor, če bodo še dalje molčali.

Uradniška pragmatika

Beograd, 23. novembra. (Izv.) Pri današnji seji zakonodajnega odbora je nastalo zaradi točk 2. in 4. uradniškega zakona nesporazumljenje med člani odbora, tako da je moral predsednik prekiniti sejo, da se demokratski člani razgovorijo o zadevi. Po daljši diskusiji so se poslanci zedinili na naslednjo formulacijo preporočnega paragrafa:

»Državni uradnik ne more biti nihče, ki vrši javno propagando proti obstoječi državni formi in za protizakonito izpremembo državnega reda.«

Izgledi predsedniških volitev na Poljskem

Varšava, 23. novembra. (Izv.) Danes je bil publiciran dekret državnega poglavarja Pilsudskega, s katerim se novoizvoljeni poljski zbornici sklicujeta za prihodnji tork k seji, da se konstituirata, nakar se bo v zmlsu ustave vršila volitev novega državnega predsednika. Pri sedanjih sestavi zbornic bo odločil manjšinski blok in bi bila izvolitev Pilsudskega zagotovljena, ako se manjšinski blok priključi levici. Z druge strani pa ni izključeno, da bo z ozirom na tukaj vladajoči šovinizem in na sovraštvo proti tujcem, ki je na Poljskem zelo razvito, Pilsudski odklonil izvolitev, za katero bi se moral zahvaliti židovskim, nemškim in ruskim državljanom Poljske.

ŠAHOVSKI TURNIR NA DUNAJU.

Dunaj, 23. novembra. (Izv.) Danes so se odigrale sledeče partije na mednarodnem šahovskem kongresu: Aljošin premaga Königa, Grünfeld Kmocha, Semisch Takacsa, Tarrasch pa Spielmana. Igra Maroczy Rubinstein je končala remis. Stanje točk je sledeče: dr. Tartakower 7, Aljošin in Wlodec 6 in eno višječo partijo, Rubinstein, Grünfeld in Maroczy po 6. Retti 4 in pol in eno višječo partijo, Semisch 4, Spielmann in Tarrasch po 3 in pol, Bogoljubov 3 in eno višječo partijo, Vuković 2 in pol in 2 višječi partiji, König 1, Kmoch in Takacs pa po pol.

V nočnih urah je bila telefonska zveza z Beogradom prekinjena

Italija in naši problemi

Ne mislim tu Italijanov kot narod, marveč iz naroda njihovega one posameznike, ki se od časa do časa odpravijo v naše kraje, da si jih ogledajo ter potem pišejo o njih. Nova politična in strateška karta povojne Evrope je namreč italijanske vojske manševine, publiciste in časnikarje opozorila na dejstvo, da Jugoslovani kljub vsemu zanikanju vendarle obstajajo, da celo imamo lastno državo — za Italijane bridkost malone nepopisno — bodočnost.

Italijanska publicistika in žurnalistika se torej z nami bavi. Kdo — to je drugo vprašanje in o tem sem se namenil izpregovoriti.

Kadar potuje italijanski politik ali mož peresa v Jugoslavijo, potuje z umetno vcepljenimi predsodki, da Jugoslovani niso eno, da je naša država posli struktura, da sinteza jugoslovanstva v prihodnosti ni izvedljiva. Italijani se o naši izpolnjujoči se enotnosti ne dajo uveriti. Hočete za to dokazov? Prosim! Italijani obiskujejo pri nas samo tiste politike, ki delujejo v smeri destrukcije. Zato jim je najljubše polje za »ogledovanje« naših problemov Hrvatska s Stipico Radićem. Stipica Radić je Italijanom mero dajnejši politik nego Pašić — samo, da preko slednjega ne morejo preiti z negotovostjo, ker ima za seboj tradicijo in zgodovino. Italijanom je poleg Stipe Radića simpatičen ves »Hrvatski blok«, ker zasleduje iste smerne kot Radić. Nasprotno so jim manj simpatične vladne stranke, ker one delujejo in morajo delovati v zmislu narodne in državne obrane in obrane. Iz tega razloga, italijanski tisk podpira le negativne strani naših problemov, dočim pozitivne ali docela zamljuje ali pa jih zlobno komentirane postavlja v senco.

Politični italijanski tisk ne priznava enotnosti jugoslovanske radi dejstva, ker imamo Srbi, Hrvati in Slovenci vsak svojo kulturo. Naše duševne skupnosti dosledno taj, navajajo v podporitve nestvarnega pisanja o nas, naše prejšnje razmere. Za Italijo smo jugoslovanski »prečani« svet zase, svet, ki nima s staro politično Srbijo niti sodobne upravičenosti do nedelje vse celote. Evo volka, v kakšni koži straši!

Hrvati so za italijansko publicistiko sploh nad vse hvaležen objekt. Oni imajo teritorialno skupnost z Reko, oz. zaledjem, se v gotovih ozirih ne obračajo proti Madžarom, s katerimi so dolgo let živeli v upravnih zvežih, so katoliki po veri usmerjeni v Rim itd. itd. Tendence italijanskega obveščanja pri Hrvatih je torej očivilna. Slepce bi jo z lahkoto otipal. Tu se vili tudi, kje je izvor vseh tistih hrvatskih separatističnih teženj in gibanj, stremeljih za utrditev umetnega hrvatskega klina med Srbe in Slovence.

Nekoliko manj nego Hrvatom je italijanski tisk naklonjen nam Slovenecem. Tu so v igri razni psihološki vzroki. Slovenci gojimo predvsem mržnjo do Italijanov radi njihovega rojstva zemeljskega pripadajoča nam. Kadar in kolikor pa kljub temu Italijani posvečajo pažnjo slovenskemu delu jugoslovanskega naroda, torej to vselej zopet s separatističnega vidika. Pri nas so jim hibe navedenjaške struje s klerikalci na čelu, pa avtonomisti itd. itd. Torej zopet iste skupine, ki delajo v smeri atomizacije naših skupnih energij in sil. Ampak če bi bilo italijansko presojanje naših razmer vsaj nekoliko kritično! To se seveda ne zgodi nikoli. Vzrok: Italijani, ki obiskujejo našo državo, »prončujejo« naše življenje, ne umejo nikoli našega jezika, ne grede med narod k viru po informacije, vseh tega niso v stanu spoznati lastnosti in duše našega naroda v nobenem oziru. Na tem polju je italijanska publicistika pravi dokaz duševne slabosti onih, ki se tako radi dičijo z Julijem Cezarjem in njemu blizu ali daleč stoječimi možmi historije. Velika rimska kultura je tu zgolj fikcija, s katero slepijo današnji prebivalci apeniškega polotoka sami sebe in druge, menč, da so baš oni sodniki, poklicani na mesto presojevalcev razmer od neke višje previdnosti.

V takih okoliščinah je docela črna, da je iskreno zblizanje med našim in italijanskim narodom sila težavno ter tudi neizvedljivo, o kakem iskrenem sporazumu ni in ne more biti govora. Ako hoče kdo med nami in Italijani postaviti most, ne sme v prvi vrsti zamlječati resnice o nas, ne sme pisati tendenčno in pristransko, marveč objektivno. Italijani, ki prihajajo med nas z željo, da nas spoznajo, ne smejo mi-liti, da jih bomo na meji čakali z zastavami rimskega fašja, le-gijonarsko fanfaro in petelinimi peresi ter s pol tuceta tolmачev in vodnikov po naši domovini. Za vse to Jugoslovani ne moremo imeti smisla, ni mamo pa tudi časa. Pripravljeni pa bomo postreči z resničnimi podatki o našem nehanju in delu vsakomur, ki ne bo prihajal k nam zakrknjen in z zahrbtnimi nameni, temveč bi rad spoznal stvari, ki eksistirajo. Pristranskim poročevalcem o nas pa bo zanjproje treba pokazati vrata ne žele tedaj, ko bodo že na pragu naše hiše, marveč že pri vstopu v jugoslovanske konzulate v tujini. Smo zainteresirani na tem,

da nas Italijani spoznajo in spoznajo, odklanjamo pa vsako posredništvo, ki nas predstavlja incenzstvu hoté v napačni luči. Skodljivcev, bodisi direktnih ali indirektnih, ne bomo podpirali nikjer, tudi ne v okviru takozvane mednarodne koncilijantnosti.

O—l.

Ponosnim in zavednim ženam

V najtežjih časih naše zgodovine, ko je bil pregnan naš jezik iz šole in uradov, in ko se je moral mestoma umakniti tudi iz cerkve, je bila njegova edina pribežališča — slovenska mati. Pod njenim varnim okriljem je živel naš jezik, dokler ni prišla tudi zanj ura vstajenja.

To veliko nalogo slovenske matere pa vrši danes slovensko žensko v Primorju. Tam je danes naš jezik enako preganjan, ko v najbolj črni časih avstrijskega jožefinstva, tam je slovenska mati edino njegovo zavetje.

V polni meri se zaveda naše zavedno primorsko žensko te svoje historične naloge in zato si je osnovalo svoja ženska društva, da more to nalogo uspešneje vršiti. Tako imamo »Žensko združenje« v Opatiji, »Žensko dobrodelno združenje« v Trstu in »Splošno žensko društvo« v Gorici. Vsa ta društva delujejo marljivo in so na ravnost nenadomestljiva podpora v narodnem delu. Zlasti velike zaslugе so si iztekla ta društva za našo dečo, katerim so v resnici prava mati.

Da pa ta ženska društva tudi ne zanemarijo svojih ženskih interesov, da so agila središča vsega dela za dvig slovenske žene, je razumljivo samoposeli.

Delo teh vzornih ženskih društev pa bi bilo veliko bolj uspešno, če bi imelo tudi svoje glasilo, ki bi pripravljalo njih ideje in podpiralo njih idealna stremeljenja.

Da se to zgodi, so se sporazumela vsa ženska društva Primorja, da prično izdajati svoj list, ki bo gotovo tako v vsebinskem kakor tudi v opremnem oziru v čast slovenskemu žensstvu.

Zato apeliramo na vse slovenske žene, ki so ponosne in zavedne, da postanejo marljive prijateljice tega lista.

Naj vam bo v ponos, da ste tudi Vi pripomogli k zmagi dobre stvari, naj vam bo v zadoščenje, da je tudi Vaša zavednost dovela k rešitvi našega vprašanja v Primorju.

Slovenske žene, ponovite s svojo po žrtvovalnostjo primer slovenske matere čuvarke našega jezika.

To in ono

× Največji slap na svetu je baže odkril Brewns v angleški Guayani. Nahaja se v gorenjem teku Rio Portara, pritoka Essquiba. Njegove vode drve čez ogromne, strme skale v širini 120 m 250 m globoko brez vsake ovire. Višina je petkrat večja od Niagarske in dvakrat tolikšna kakor pri Viktorijinih slapovih Sambezijskega. Eenergijska slapa je proračunana na 150.000 PS.

× Prva črna doktorica vsega zdravilstva, ki je nedavno začela delovati, je gospodična E. Thomasova, doma z otoka Celebesa, nizozemske prekomorske naselbine.

× Škorec in vrane. V »Kosmosu« pripoveduje neki naravoslovec: Zreti, ne požreti se pustiti. Te dve zahteve polnijo tiče možgane v zimskem času. Mnogo manjša je njihova skrb za primernim prenočiščem. Gosto bršljanovo steno, smrkov gozdiček in druga pripravna mesta tiči dobro poznajo in jih na večer poiščejo tudi iz velike razdalje. Opazil pa sem, da se škorci prav radi drže v bližini vran. Kakor hitro sem vrane preplašil, so škorci zvesto sledili svojim črnim prijateljem. Zanimanje vzbujajoče obnašanje škorcev mi je pojasnilo opazovanje pred par leti. Na sveže pogojenem polju se je nahajala velika jata vran in škorcev. Kar se je približal škobec, V hipu se dvigneta dve bojaželjni vrani. Komaj ga dosežeta, ga pričneta počeno obdelavati. Previdno se je branil napadec, toda dolgo ni šlo. Moral jo je popihati in v triumfu so ga zasledovale vrane. Škorci so se med tem skrbno držali v obližju vran, brez katerih bi bili na milost in nemilost izročeni škobcu.

× Društvo »Kl-buk ima na glavi« se je osnovalo v Bruslju, kakor poroča pariški l'Eclair. To misel je sprožil neki belgijski dnevnik, ko se je minister Léon Leclerc ob odkritju spomenika pisatelju Kamilu Lemonnieru tolikanj prehladil, da je moral pustiti svojo službo. Čemu bi se tako krčevito ravnali po starodavnih segah, osobito v mrzlih severnih krajih? Poslej bodo člani kluba »Klobuček ma na glavi« pozdravljali samo z ljubeznivim poklonom in nasmehom kakor nekdaj spul. Sicer se pa tudi drugi, večinoma npr. Romani, itak še mnogo manj odkrivajo nego mi.

— 40 milijonov granat pretvorjenih v umetno gnojilo. Iz Londona javljajo, da je te dni neki industrialec pretvoril v umetno gnojilo veliko množino eksplozivnega materiala. Pri tem delu je bilo skozi štiri leta zaposlenih 10.000 delavcev, ki so izpraznili 40 milijonov granat: pri tem poslu je prišlo ob življenje 10 delavcev.

Odgovorni urednik Pr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Razširjajte »JUTRO«!

Objave

• Na gledališkem odru sošolskega društva na Viču gostuje v nedeljo, 26. t. m. dramska sekcija »Preporoda« z dvema burkama — enodelankama, »Zenit« in »Napoleonovim samovarjem«. Predprodaja vstopnic pri br. Jelencu v Rožni dolini in br. Uranu na Glincih. Občinstvo se ponovno opozarja, da se bo z igranjem pričelo točno ob 8. uri in se po tej uri ne bo spustilo nikogar več v dvorano.

• Društvo »Soča« v Ljubljani vabi svoje člane in prijatelje na predavanje, ki se vrši v soboto dne 25. t. m. v salonu »pri Levu«. Predava tajnik »Trgovske in obrtniške zbornice« gosp. Ivan Mohorič o temi: »Gospodarske razmere v Sloveniji«. Začetek ob osmih in pol. Vstop prost.

• Uduženje jugoslovanske omladine iz Italije, srednješolska podružnica v Ljubljani, vabi vse svoje člane in članice na redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, 26. t. m. ob desetih dopoldne v Dijaškem domu (Arena »Narodnega doma«). Dijaki Primorci, pridite vsi! — Odhori.

• Zveza kulturnih društev v Mariboru. V sredo zvečer se je vršil sestanek zveze; udeležilo se ga je lepo število mariborskih duševnih delavcev. Po poročilu o dosedanjem delu se je že vsak prijavil s predavanjem, ki ga namerava imeti, nekateri gospodje že za december, drugi za prihodnje mesece. Mnogi udeleženci imajo že celo več predavanj pripravljenih. Društva iz mariborske okolice naj takoj javijo na naslov Zveza kulturnih društev v Mariboru, Narodni

Trgovci in industrijci, pozor!

Proda se zaradi odpotovanja
dvonadstropna hiša

v sredini mesta Ljubljane, v najboljšem stanju, s staro vpeljano, dobro ideo trgovino s špecerijo in deželimi pridelki, na zelo prometni točki. — Kupcu so trgovski lokali z elegantno opravo vred iz trdega lesa in skladišča takoj na razpolago. Lokali pripravljeni za trgovino z manufakturami, konfekcijo, železnino, usnjem, mesarjijo in industrijo. — Ponudbe pod »Eksistenca zasigurana« na An. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5. 4017

100 delnic
Jadranske banke in
50 delnic
Zadružne gospodarske banke
ugodno napredaj.
Pojasnili pri ALOMA COMPANY, anon. a in reklamna d. z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 3/I. 4002

Zimska sezija!
Velike množine zimskega blaga
ravnokar došle. 84/IV
A. & E. Skaberné Ljubljana
Mestni trg 10

Kožuhovina
svila, modni nakit, predpasniki, spodnja krila
po znižanih cenah
A. Sinkovic nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Elektrotehnično podjetje
Leopold Tratnik
Ljubljana, Sv. Petra cesta 35
nudi 39/89
veliko zalogo modernih
svetelnih teles
(ustrov)
za električno razsvetljavo.

Premog in =
cement
stalno na razpolago pri trvdki
H. Petrič, Ljubljana
Dunjska cesta 33, skladišče »Balkan«.

PERJE
vsak čas
po najnižjih cenah
pri
E. VAJDA
izvoz divjačine in perutnine
Čakovec, Medjimurje (Jugoslavija)
Brzjavci: Vajda Čakovec.
Telefon št. 59. 94/1

dom, kdaj in kje žele predavatelj. Stroske predavatelj mora za enkrat trpeti društvo samo, dokler se zveza gmotno ne opomore.

• Jugoslovansko-čehoslovaška liga v Ljubljani. Danes, dne 24. novembra, predavanje »O lepota Slovaške«. Opozorjamo na velezanimivo predavanje s sklopitimi slikami, ki ga priredi Jugoslovansko-čehoslovaška liga, danes, v petek, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Vstopnina 1 Din.

• Na drž. podkovski šoli v Ljubljani se prične obvezni polletni tečaj dne 1. januarja 1923. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1922 prošnjo ter ji priložiti rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, učno spričevalo, uhožni list in navedeno, kdaj in kje žele predavatelj.

Stroske predavatelj mora za enkrat trpeti društvo samo, dokler se zveza gmotno ne opomore.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 23. novembra 1922

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	779.3	—4.0	brezvetra	megla	—
Ljubljana	14.	776.1	3.7	"	jasno	—
Ljubljana	21.	777.0	—1.0	"	"	—
Zagreb	7.	778.4	—1.0	"	megla	—
Beograd	7.	778.4	—1.0	"	"	—
Unki	7.	777.3	—2.0	"	"	—
Praga	7.	776.0	3.0	"	"	2.0
Isomost	7.	780.4	—7.0	"	jasno	—

V Ljubljani barometer nestan. temper. nizka. Sonce vzhaja ob 7.14 zahaja ob 16.19

Mali oglasi

stanice do 20 besedi 0.10, vsaki naslednjih 5 besedi 0.10. — Trgovski oglasi, dostopnosti, oglaševanja do 20 besedi 0.10, vsaki naslednjih 5 besedi 0.10. — Plače se vsprej. Lahko tudi v enostakih. Na vprašanje se odgovarja, ako je vprašanje priloženo znanke se odgovor.

Prodaja

Svilenih mrež

za mlino, večja množina, se po znanih cenah. Ceni prodaje ponudbe na Ziti zavod, Ljubljana, Krekov trg 10. 3975

Stavopisja

Soba,

mehilirana, s posebnim vho d m, v sredini mesta, ozir v smeri proti juž. obdoru, se išče za mirnega gospoda. Ponudbe e takoj nasloviti.

na upravnstvo »Jutra«

šifro »Soba«. 39-8

Službe

Kontorist

več vseh pisarniških poslov išče primerenega mesta (eni. ponudbe na upravo »Jutra« pod »Kontorist« 4013

Kontoristinja

z daljšo prakso išče službe. Nastop tako. Gre tudi izvoz Ljubljane. Cenjene ponudbe pod »P. S.« na upravnstvo »Jutra«. 4011

Dopisovanje

Trije veseli mladeniči žele zaradi dolgega časa dopisovati z enakimi veselimi mladenki i. Dopisi se pošiljo pod »Apolonij-Dracomil-Dušan«, poštno-ležeč Sevnica ob ravi. 4015

Ravno

Klavir ali pianino

se vzame v na em in se po preteku najemnine garantirano nepokvarjen vrne. Več se poišče v upravi »Jutra«. 4005

Velika, dobro vpeljana, nova mizarska tovarna z lastno, moderno sušilnico, na jako prometnem kraju, išče 4014

kompanjona

s kapitalom nad Din 200 000 — za takojšnji vstop.
Ponudbe pod »Kapital« na upravo »Jutra«.

4016 E 1254/21/19

Dražbeni oklic.

Dne 30. novembra 1922. ob 9. uri se bo vršila v Mariboru na koroškem kolodvoru v prvi mariborski tvornici brketov, družba z o. z., javna dražba deleža nekega družabnika imenovane tvornice. Najnižji ponudek znaša 50.000 K, kot varščino pa je položiti 10% tega zneska, torej 5000 K. S pozivom na ponudbe se bo začelo pol ure po gori označenem terminu. Izvršilni spisi, posebno družabna pogodba in dražbeni zapisnik se lahko v pogledajo pri podpisnem sodišču, soba št. 26 med uradnimi urami.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IV.
dne 25. oktobra 1922.

Knjige za mladino:

J. Sorli: Cirimurci. Povest s slikami. Broš. D 16—, vez. D 21—, po pošti D 1.25 več.
Fr. Milčinski: Tolovaj Mataj. Pravljice s slikami. II. natis. Cena broš. D 15—, po pošti D 1.50 več.
J. Sorli: Bob in Tedi. Dva neugnanca. Povest s slikami. Broš. D 10—, vez. D 15—, po pošti D 1.25 več.
J. Waschtetova: Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. D 18—, po pošti D 1.25 več.
Čika Iova: Pisani oblaki. Vez. D 12—, po pošti D 1— več.
Čika Iova: Kalamandarija. Vez. D 10—, po pošti D 1— več.
Vse te knjige se naročajo pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešerkova ulica 54.